

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naša domača politika se že očitno suče okoli tega, kakor bo rešeno turško prašanje; vse čaka na izid rusko-turške vojske, da se potem odloči za eno ali drugo. Tu je bržčas vzrok skrit, zakaj se z novimi volitvami za deželne zборе vedno odlaga. Tem bolj je pa treba, da slovenski domoljubi resno priprave za nove volitve delamo. — V Krškem unkraj Save je državni poslanec Hotschevar na lastne stroške postavil hišo za neko „Bürgersehule“, pri kateri hoče imeti vse nemško, čeravno mu je znano, da ondi skoro nihče slovenski prav ne umeva; sicer pa imamo o zanimivi reči poseben dopis, katerega prihodnjič objavimo! — V Schladingu na gornjem Štajerskem so do sedaj imeli katoličani in lutrovci, vsaki svojo lastno šolo; štajerski deželni šolski svet pa je katoliške in lutrovske otroke vse v eno šolo dal zgnati; vsled tega so katoličani omislili posebno šolo za deklice in pozvali šolske sestre iz Gradea. To je res lepo in veselo! — V državnem zboru je štajerski poslanec baron Hammer-Purgstall sprožil pameten nasvet, naj bi se preuredila sedanja domovinska postava, ki ima to napako, da morajo srenje za ljudmi plačevati in skrbeti, ki Bog vedi kde mnogo let delajo zunaj srenje in naposled onesrečijo. — Na Dunaju so se očetje pritožili, zakaj se pri šolskih knjigah vedno sprememjavi in starišem neizrečeni stroški nalagajo brez vidne potrebe. — Poljaci so iz sovraštva do Rusov turkoljubni ter se hudujejo na svoje državne poslance, zakaj se ti ne potegnejo za Turka. Vsled tega so najodličniši možje, dr. Smolka, dr. Črkavski itd. svoja poslanstva odložili. — Avstrijski ministri so že večkrat imeli z Turkom dogovorjeno, da se železnica od Zidanega mosta, Brežic, Zagreba do Siska in Kostanjevice ali Novi podaljša in z turško železnico, katera bo šla čez Banjoluko v Carigrad in Solun, zveže. Toda magjarski ministri so do sedaj to vselej zabranili in hočejo vso orientalsko kupčijo od Hrvatske, Kranjske, Koroške in Štajerske potegniti na novo železnico, katero hočejo z denarji, graničarjem odvzetimi, staviti od Budapešta v Zemun in Belgrad. Magjarska predrznost preseda že celemu svetu!

Vnanje države. Turkoljubne vlade so po svojih časnikih zagnale silen krič o potrebi miru med Rusi in Turki, zlasti Angleži so pokazali želje, naj se odloži orožje in Turku privošči še nadaljšnjo stiskovanje kristijanov, toda vsled ruske zmage pred Karsom so potihnili, kakor v mlaki reglajoče žabe, kedar se kamen med nje požene. Ruska vlada je v Tuli puškarno tako raztegnila, da bo ondi 200.000 pušek berdank skoro gotovih, ruski narod sicer tudi želi mir, toda le po uničenju Turčije. — Pruski kralj se je naveličal liberalcev in vsled tega hoče tudi Bismark nekako krenoti na boljšo stezo; bo pa težko kaj pomagalo, dokler ne preneha z grozovitnim divjanjem zoper kato-

ličane, ki se tem bolj zavedajo in tem trdniše z pregnanimi škofi in mešniki držé, čem huje pritiska pruska policija. V Belgiji v mestu Gent so zborovali poslanci socialistov celega sveta in so sklenili delati na občno revolucijo, ki bo sedanje posestnike oropala vsega, kar imajo, in razdelila med socialiste in tako za vselej konec storila slehernemu ubožstvu (?). Francoski glavar republikancev, prekucuh Gambetta, hoče predsednika generala Mak-Mahona odstaviti ali silama pregnati, če se mu precej ne uda in ne razpusti sedanjih ministrov. Mak-Mahon tega do sedaj ni storil in če se dalje brani, bo primoran državno skupščino zopet razpustiti in razpisati nove volitve. Na Francoskem homatijam nikoli ni konca ne kraja. — Italijanski ministri so letos državnih dohodkov samo pri loteriji dobili 16 milijonov več, kakor lani. Na Italijanskem torej ljudje še bolj marljivo v loterijo stavijo in menje dobivljajo, kakor pri nas. — V severni Ameriki so letos pridelali toliko lepe pšenice, kakor še nobeno leto do sedaj. Začeli bodo njo izvažati v Evropo ter tako pritiskali na ceno naše pšenice.

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

Nasledki slavne ruske zmage pred Karsom se kažejo čedalje bolj; del ruske vojske je od večih strani obkolil Kars, kder imajo Turki sicer mnogo živeža in streliva toda malo vojakov; pravijo, da se hočejo Rusom udati; drugi oddelki ruski pa tiščejo za tepenim Muktarjem in lovijo razpršene njegove čete; tako je obrist Perin pri Sarecu vjel 300 vojakov, 21 oficirjev in 3 kanone, general Heimann hiti v Kagizman, kamor je Muktar zbežal, da bi se z Izmail-pašem združil; vendar ta je bil od Terguzakova 14. okt. tepen in se je proti Hasan-kale pomaknil z 30.000 pešaki, 6000 konjeniki in 6 baterijami; Terguzakov, Lazarjev in Heimann prodirajo za Turki proti Erzerumu. Tukaj zbirajo Turki novih vojakov, pa bodo težko utegnili kaj nabrati; Rusi naglo silijo naprej. Ruska zmaga je turškega sultana močno iznemirila, ruskega cara in jegove junake v Bolgariji pa neizmerno razveselila in ohrabrila; vojaki in oficirji z veseljem prenašajo težave hudega boja. Sreča velika je dobro vreme, katero je v polovici oktobra nastalo; sedaj se bodo laglje na vojsko po zimi pripravili; priprave so res velike; vojaki dobivajo tople kožuhe; v mestih kraj Donave urno stavijo magazine in bolenišnice; povsod kupičijo živež in strelivo, tudi deli za železen most čez Donavo in šinje za železnico od Sistova do Trnove se dovažajo, isto tako tudi železne biše in peči; vojaki kopljejo v zemljo globoke, tople hiše in zavarujejo steze z šancami. General Cimerman je začel iz Dobrudže prodirati; jegovi kozaki jahajo že po okolici Kavarne, Bazarčika ter so pri Seliku vzeli 100 turških vozov z živežem. Ker je tudi ruski cesarjevič jako močan, se ga Sulejman-paša ni upal lotiti in se je pomaknil pred njim nazaj v

Razgrad, čeravno so Turki vedno telegrafirali: sedaj in sedaj se začne velik boj med Sulejmanom in cesarjevičem, toda junaški Sulejman jo je rajši brez tepeža pobrisal. — V Šipki so Turki skoro popolnem streljanje popustili videvši, da nič ne opravijo. Vrlji general Radecki je bil v nogo ranjen in leži bolan v Gabrovi. Okoli Plevne delajo Rusi in Rumuni prav marljivo nove šance ter se bližajo Turkom po izkopanih grabnih; 19. oktobra so Rumuni napali 3krat turško veliko šanco pri Bukovi, nje pa niso mogli vzeti; palo je 200 vojakov, 700 pa jih je bilo ranjenih, vendar tudi Turkov je mnogo bilo od rumunskih kanonirjev postreljanih, ker so ti od 2 strani v nje sipali krogle in granate. V Plevni leži 7000 težko ranjenih Turkov in sploh se nahaja med njenimi šancami okoli 70.000 ljudi, ki precej že kruha stradajo, ker ni dovolj mlinov, tudi konji in voli pogrešajo krme. Kako dolgo bo Osman-paša ondi strajal, to ni mogoče povedati, tudi ni razvidno, ali ga bodo Rusi še enkrat napali ali ga samo obkolili, da ga izstradajo. Šefket-paša mu je sicer že 2krat pripeljal živeža in streliva in kakih 14.000 mož, toda od 9. okt. naprej se mu to ni več posrečilo, ruski konjeniki so mu zabranili. Preskrbovanje Osmana pa utegne popolnem nemogoče postati brž ko zapadne sneg in Rusi zašancajo Teliš, vas na stezi iz Plevne v Sofijo. Pri Radomercih je general Levis ustavil 4000 mož, ki se hotli v Plevno; pri Trojanu so ruski kozaki 150 bašiboznkov potolkli in jim vzeli 300 bolgarskih žen in deklic, in jih tako oteli sužnosti. Bolgari so se pridno vojskovali na strani Rusov in sedaj nabirajo ti 20.000 novince; veliki knez Konstantin se je z 2 divizijama podal v Kalaraš, da zabrani Turkom pri Silistriji iti čez Donavo. Črnogorci delajo priprave za vojsko na južni strani; hočejo vzeti Spuž in Podgorico. Egipčanske in azijske vojake v Bolgariji je začelo tako zebsti, da so jih turški generali morali odposlati v mesta Šumlo in Varno. V Tesaliji so Črkesi oropali 100 greških vasi in mest; v Bolgariji pa marljivo dalje vesijo Bolgare.

Za poduk in kratek čas.

Črtice iz slovanskega bojišča v Aziji in Evropi.

XIV. Kar so pri nas nemškutarji, v Istriji lahoni, v Bosniji poturice, to so na Ogrskem madžaroni, slovanske izdajice. Odloživši slovansko čut in srce, se štilijo med tuje narode in jim hlapčujejo, zaničevani od vseh. Sicer se takih spačenih pokvek povsod nahaja, med Slovani pa, žali Bog, največ, zlasti na Ogrskem. Tukaj se mnogo Slovanov pomagjaruje in vsi kar gorijo za: Magjarszag ter sedaj Turka ljubijo iz vse svoje pameti, iz cele svoje duše in vseh svojih moči. Še celo slovenski (prekmurski) pisani in v Budapeštu izhajajoči list: „Priatelj, znanost razšerjüvajoče slo-

venske novine“, se je dal zvabiti med turkoljube. Urednik, g. Augustič Imre, piše v štev. 16. tako-le: „Te največji lažlivec, rus (Rus), je pobiti. Ti zapelani sloveni (Slovenci) nemajo več podpére. Bulgári štere so rusi šli oslobodit, se nidri ne kažejo, kak vojniki, nego samo kak tatovi, ki robijo, dečo in ženske kolejo. Na azijskem poli so se rusi toga meseca prve dni genoli, ali törki so jih tako pobili, ka so 150.00 ljudi zgubili; törki so koli 3000 zgubili.“ Tako piše magjaro- in turkoljub ter raznaša med prekmurske Slovence neresnične, popolnem lažnjive vesti o sveti vojski kristijanskih Slovanov zoper mohamedansko zverjad in turško barbarstvo. Kajti ne Rus je lažnjivec, ampak Turk, največji pa turški Muktar-paša. Ta barbar je tako nesramen, da je zadnjič iz Karsa po telegrafu med svet pognal laž, kakor bi bil on zgubil v strašni bitki pri Avlijarn in Ala-daghu samo 900 ljudi, med tem ko je vseh njegovih 40000 Turkov bilo ali poklanih in ulovljenih, ali razbitih in razgvanih. Tako je tudi poprej legal; kajti celó angleške novine so poročale, da je 2.—4. oktobra palo 6000 „törkov“ in samo 2500 „rusov“. Muktar-paševo pobitje prve dni oktobra bilo je Rusom ugoden začetek popolnega razdjanja turške vojske na den sv. Terezije, 15. oktobra. Ruska zmaga je tako sijajna, silovita in odločilna, da jo ves svet priznava, češ ali nečeš. Celó turkoljubni dunajski listi poročajo sledeče iz Tiflisa, glavnega mesta ruske zakavkazke dežele, lepe Georgije: „glavno mesto Tiflis je sedaj polno veselja in navdušenja vsled velike zmage, katero so ruski junaki čez Turka priborili: polovica Muktarjeve vojske je pokončana, on sam je v pobegu v Kars in Erzerum“. Veliki knez Mihael je svojih 70000 junakov razdelil na 3 dele. Prvem je bil vodnik general Rop, ki je imel povelje na desni strani prodirati naravnoč čez planjavo proti Karsu, drugi ali srednji oddelek je vodil general Heimann in je marširal naprej od Subotana in Hadživali do hriba Avlijara, ki se dviga 2 uri pred Karsom med Velikim-Jagni in med vasjo Visinkioj in je bil močno z šancami in kanoni zavarovan. Na izhodu od vasi Visinkioj se nahaja visok pa precej prostoren hrib Aladagh; tukaj je bil turški tabor z zelenim, židanim šotorjem Muktar-paše. Tretji oddelek pod generalom Lazarjevem je pa 14. okt. že krenol na levo ter marširal daleč na južni strani okoli hriba Aladagh in je 15. okt. prav zgodej prodril blizu do vasi Visinkioj, Turkom za ledje in hrbet. Lazarjev je imel telegraf za seboj potegnen in je torej bliskoma knezu Mihaelu naznanil, da je srečno na svoje mesto prišel. Sedaj da Mihael znamenje, boj se začne od vseh strani. Kakor če se močan jez pretrga, drle so ruske čete naprej: pešci, kanonirji in po straneh konjeniki, brzi kozaki. Tu pa tam so tako naglo in tako silno drapali naprej, da so vse pred seboj prevrgli in podrli; Turki še časa niso imeli, da bi svoje kanone prav namerili. Najsilniši je bil general Solovijev z svojo divizijo